

NORGES HØYESTERETT

Den 4. mars 2015 ble det av Høyesteretts ankeutvalg bestående av dommerne Matningsdal, Øie og Kallerud i

HR-2015-00508-U, (sak nr. 2015/234), sivil sak, anke over kjennelse:

A (advokat Anneli Bendiksen)

mot

Staten v/Pasientskadenemnda (advokat Henrik W. Bärnholdt)

avsagt slik

K J E N N E L S E :

- (1) Saken gjelder videre anke over tingrettens avslag på en begjæring om å oppnevne medisinsk sakkyndig i psykiatri og sakkyndig innenfor fagene ergoterapi/sosialt arbeid.
- (2) Norsk pasientskadeerstatning vedtok 15. desember 2011 å tilkjenne A erstatning for forsinket diagnostisering av tarmsykdom og følgene av dette. A klaget til Pasientskadenemnda over vedtaket, idet han var uenig i utmålingen. I vedtak 24. januar 2014 fant Pasientskadenemnda grunnlag for å øke erstatningen.
- (3) Ved stevning av 24. juni 2014 har A reist søksmål mot staten v/Pasientskadenemnda. Han krever høyere erstatning for postene lidet og fremtidig inntektstap, tapt arbeidsevne i hjemmet, påførte merutgifter i fremtiden samt menerstatning. I stevningen ble det krevd at retten oppnevner en sakkyndig ergoterapeut eller en sosionom og en psykiatrisk sakkyndig. Pasientskadenemnda har bestridt at det er behov for å oppnevne sakkyndige i saken.
- (4) Nord-Troms tingrett avsa 25. september 2014 kjennelse, feilaktig benevnt "beslutning", der begjæringen om å oppnevne sakkyndige ble avslått.
- (5) A anket avgjørelsen til Hålogaland lagmannsrett, som 18. desember 2014 avsa kjennelse med slik slutning:

1. Anken forkastes.
2. A betaler innen to uker fra kjennelsens forkynnelse 1.500 – ettusenfemhundre – kroner til staten v/Pasientskadenemnda i sakskostnader for lagmannsretten."

- (6) A har anket lagmannsrettens kjennelse til Høyesterett. Det er blant annet anført:
- (7) Det er behov for å oppnevne sakkyndige. Terskelen for oppnevning i saker som denne skal i henhold til Høyesteretts praksis være lav. Lagmannsretten synes å bygge på en innskrenkende fortolkning av tvisteloven § 25-2 første ledd som mangler støtte i lovens ordlyd, og som harmonerer dårlig med lovens formål slik det er kommet til uttrykk i tvisteloven § 1-1. Det er en svakhet ved lagmannsrettens kjennelse at det ikke er drøftet nærmere hvorvidt en rettsoppnevnt sakkyndig ikke kan utgjøre et vesentlig tyngre bevis enn forklaringer fra et sakkyndig vitne, jf. Rt. 2014 side 1334.
- (8) A har nedlagt slik påstand:
1. **Prinsipalt: Begjæringen om å oppnevne sakkyndige tas til følge.**
 2. **Subsidiært: Lagmannsrettens kjennelse oppheves.**
 3. **For begge tilfeller: Staten v/Pasientskadenemnda erstatter A sakens kostnader for lagmannsrett og Høyesterett."**
- (9) *Staten v/Pasientskadenemnda* har tatt til motmæle, og har i korte trekk anført:
- (10) Lagmannsretten har ikke begått saksbehandlingsfeil. Retten har bygget på korrekt bevisvurdering og rettsanvendelse. Saken er tilstrekkelig utredet, og det er ikke behov for rettsoppnevnte sakkyndige.
- (11) Staten v/Pasientskadenemnda har nedlagt slik påstand:
1. **Anken forkastes.**
 2. **Staten v/Pasientskadenemnda tilkjennes sakens omkostninger for lagmannsrett og Høyesterett med kr 5 820 (6 timer a kr 970)."**
- (12) *Høyesteretts ankeutvalg* bemerker at anken er en videre anke hvor ankeutvalgets kompetanse er begrenset til å prøve lagmannsrettens generelle lovtolkning og saksbehandling, jf. tvisteloven § 30-6.
- (13) Videre bemerkes at for den skjønsmessige avveiningen av om sakkyndige skulle oppnevnes, var lagmannsrettens kompetanse begrenset til å prøve om tingrettens avgjørelse er uforsvarlig eller klart urimelig, jf. tvisteloven § 29-3 andre ledd og Schei mfl., *Tvisteloven kommentarutgave, andre utgave, 2013 side 931*. Lagmannsretten kunne blant annet prøve om tingrettens kjennelse er tilstrekkelig begrunnet, og kjennelsen kunne vært opphevet dersom den ikke er begrunnet på en måte som medførte at lagmannsretten kunne foreta en slik begrenset forsvarlighetsvurdering, jf. Rt. 2015 side 9 avsnitt 11 og 12.
- (14) Tvisteloven § 25-2 første ledd lyder:
- "Retten kan oppnevne sakkyndig etter begjæring fra en part eller av eget tiltak etter § 21-3 annet ledd når det er nødvendig for å få et forsvarlig faktisk avgjørelsesgrunnlag."**
- (15) Rt. 1998 side 1565 inneholder uttalelser med generell rekkevidde om oppnevning av sakkyndige i saker om medisinske årsaksforhold. Førstvoterende uttaler her på side 1571:
- "Det tredje forhold av mer generell karakter som jeg vil trekke frem, er at rettens behov for**

sakkyndighet må bli dekket på en betryggende måte. I saker med kompliserte og omtvistete medisinske årsaksforhold, sier det seg nærmest selv at det må oppnevnes medisinsk sakkyndige. Vi er for øvrig her på et område hvor forsvarlighet og grundighet også ofte vil tilsa at retten fraviker lovens utgangspunkt om én sakkyndig, jf. tvistemålsloven § 239 første ledd, og oppnevner to sakkyndige. Sakkyndige vitner vil nok i noen grad kunne avhjelpe rettens behov for sakkyndige råd og veiledning, men oftest ikke fullt ut. Rettsoppnevnte sakkyndige vil gjerne med en større grundighet utrede de mer generelle og spesielle medisinske spørsmål saken reiser. Det er også vesentlig at rettsoppnevnte sakkyndige vil være uten bindinger til partene, noe som ofte ikke vil være situasjonen for sakkyndige vitner."

(16) Denne uttalelsen er fulgt opp blant annet i Rt. 2014 side 853.

(17) Tingretten, som traff sin avgjørelse om oppnevning av sakkyndige i tilknytning til planleggingsmøtet, begrunnet sitt standpunkt slik:

"Rettsens beslutning er at sakkyndige ikke oppnevnes, jf. tvisteloven § 25-2 første ledd. Det anses ikke nødvendig for å få et forsvarlig faktisk avgjørelsesgrunnlag at det oppnevnes en psykiater og sosionom/ergoterapeut som sakkyndige. Hensett til at det er påberopt 5 sakkyndige vitner og den fremlagte dokumentmengde tilsier det en grundig belysning av saken. Dersom saksøker ønsker en nærmere belysning av enkeltspørsmål, kan det ordnes ved at han engasjerer private sakkyndige til utredning av slike spørsmål."

(18) Som det fremgår av dette sitatet ble det for tingretten blant annet anført at det burde oppnevnes sosionom/ergoterapeut som sakkyndig. Om dette spørsmålet uttaler lagmannsretten:

"De medisinske spørsmål i saken har vært utredet av en spesialist i gastrokirurgi og en spesialist i nevrologi. Begge vil etter det lagmannsretten forstår være tilgjengelige under behandlingen av saken i tingretten. Spørsmålet er om det i tillegg til disse er nødvendig å oppnevne en sosionom eller ergoterapeut og en sakkyndig innen psykiatri. Lagmannsretten forstår anken slik at en ergoterapeut/sosionom først og fremst er ment å skulle utrede nærmere hvordan A fungerer i hverdagen og hvilke hjelpebehov han har. Lagmannsretten er enig med tingretten i at denne type forhold i tilstrekkelig grad kan belyses på andre måter, for eksempel gjennom partsforklaring og gjennom at personer i As hjelpeapparat føres som vitner."

(19) Med lagmannsrettens begrensede kompetanse til å overprøve tingrettens avgjørelse, finner ankeutvalget det klart at lagmannsrettens avgjørelse er tilstrekkelig begrunnet for spørsmålet om det burde oppnevnes sosionom/ergoterapeut som sakkyndig.

(20) For spørsmålet om det burde oppnevnes en psykiater som sakkyndig uttaler lagmannsretten:

"Ut fra stevningen forstår lagmannsretten A slik at en psykiatrisk utredning først og fremst er ment å ha betydning i forhold til utmålingen av menerstatningen. Etter det lagmannsretten kan se vil det sentrale bevistema i forhold til menerstatning handle om hvilke nevrologiske symptomer sykdommen MELAS har gitt og vil gi i framtiden og i hvilken grad disse symptomene kan anses utløst av feilbehandlingen. Det synes videre å være av betydning hvilken inngangsinvaliditet som skal legges til grunn på bakgrunn av sykdommene Mb Crohn og MELAS. Etter det lagmannsretten kan se vil begge disse temaene bli belyst gjennom at Bakkevold og Bindoff møter som sakkyndige vitner. Slik lagmannsretten forstår stevningen og anken mener A at en psykiatrisk sakkyndig skal utrede nærmere de psykiske skadevirkningene av feilbehandlingen. Lagmannsretten ser ikke bort fra at informasjon om As psykiske helse vil kunne ha betydning for utmålingen av menerstatningen, særlig dersom han ellers ligger i grenseområdet for opprykk til en høyere invaliditetsgruppe. Etter lagmannsrettens syn er imidlertid ikke informasjon om As psykiske helse så sentral i saken at tingrettens avgjørelse om ikke å oppnevne en psykiatrisk sakkyndig fremstår som uforsvarlig eller klart urimelig. Lagmannsretten bemerker at As psykiske helse kan belyses på andre

måter, for eksempel gjennom at aktuelle behandlere påberopes som vitne eller gjennom at A oppnevner en privat sakkyndig med et begrenset mandat."

- (21) Det avsluttende utsagnet om oppnevning av privat sakkyndig er isolert sett uheldig, jf. Rt. 2014 side 1334 avsnitt 13 hvor det uttales at dersom det først er behov for medisinsk sakkyndighet, "kan [ikke] retten la være å oppnevne sakkyndige med den begrunnelse at denne sakkyndigheten får partene skaffe selv". Når lagmannsrettens begrunnelse leses i sammenheng, legger ankeutvalget likevel til grunn at det aktuelle utsagnet ikke var avgjørende for lagmannsrettens resultat.
- (22) Anken må etter dette forkastes. Selv om lovens utgangspunkt er at den vinnende part skal tilkjennes sakskostnader, jf. tvisteloven § 20-2 første ledd, har ankeutvalget kommet til at A bør fritas for omkostningsansvar, jf. tvisteloven § 20-2 tredje ledd bokstav c.
- (23) Kjennelsen er enstemmig.

S l u t n i n g:

1. Anken forkastes.
2. Sakskostnader tilkjennes ikke.

Toril M. Øie
(sign.)

Magnus Matningsdal
(sign.)

Knut H. Kallerud
(sign.)

Riktig utskrift: